

ДО

ПРЕМИЕРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н БОЙКО БОРИСОВ

Копие:

Г-Н ГЕОРГИ ПЪРВАНОВ, ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

„АТОМ ЗА НАРОДА”

(ОТВОРЕНО ПИСМО ОТНОСНО НЕОБХОДИМОСТТА ОТ АЕЦ „БЕЛЕНЕ”)

Необходимост.....	2
Прогноза за вътрешното енергопотребление	3
Енергиен баланс.....	3
Ефектът на изтласкването на местните енергоизточници.....	4
Външно търсене и пазар.....	5
АЕЦ „Козлодуй” и другите жертви на АЕЦ „Белене”	6
Манипулацията с цените	7
Колко струва изграждането на АЕЦ „Белене”	7
Цената на електричеството на АЕЦ „Белене” в сравнителна перспектива.....	7
Росатом и съдбата на АЕЦ „Козлодуй”	9
„Какво му плащаш”: НЕК след „Белене”	9
Обстоятелство, за които не се говори	10
Отработеното ядрено гориво.....	10
Геополитически ефекти	11
Ефектът „Фукушима”	11
Няколко чисто политически въпроса.....	11

16 април 2011, София

Г-н премиер,

Вие препоръчахте да се спре политическото говорене по проблема АЕЦ „Белене” и обявихте намерение да възложите електроенергиен баланс на страната на съответните институции.

Проблемът АЕЦ „Белене” е технически, икономически, финансов и политически. Така че политическото говорене е не само необходимо, то е задължително. Чисто техническото и само експертно вземане на решения за такива проекти и много побезобидни поводи свърши още през 1989.

За съжаление Вашето и на кръга около Вас е предимно само говорене – противоречиво, неаргументирано, с много неизпълнени обещания. Примери много. Ето някои от тях: ще строи ли България АЕЦ „Белене”

- „Едва след като е доказана целесъобразността” на тази централа,

- или с „европейски стратегически инвеститор”,
- или при „твърда цена около 5 милиарда евро”,
- или „по правилния начин”,
- или защото е необходима, т.е. защото „страната не може да мине без тази централа”, или – обратното, защото „можем да минем и без АЕЦ „Белене”;
- или понеже цената не Ви интересува, „след като друг ще плаща”,
- или „за да се осигури евтина електроенергия за българските потребители”, защото тази от собствени енергоизточници била скъпа,
- или за да „изнасяме електроенергия”,
- или за да бъде България „енергиен център на региона”,
- или защото „руснаците” може да „не дадат разрешение за удължаване на срока на работа на АЕЦ „Козлодуй””,
- или тъй като ще окаже, че ако не започне изграждането, страната ще отиде на арбитраж поради договорите, подписани от Вашите предшественици,
- Най-добрата западна банка ще ни каже трябва ли ни или не АЕЦ „Белене”?

И т.н., и т.н. до „Ние наемаме най-добрите в света – “Арева“ и HSBC”.

По повод последното трябва да кажем, че дори и тези най-добри според Вас имат специфичен интерес от проекта „Белене” – едните като подизпълнители на свиващ се пазар на ядрено строителство, другите - поради възнаградението за „успех”, включено в договора им като процент от сделката. Разбирате, че в тази обстановка необходимостта от собствена преценка на необходимостта, рисковете и социално-икономическите въздействия на проекта „Белене” не просто не отпада, а се изостря.

Иначе, ако под „политическо говорене” се разбира преднамерена заблуда на избирателите, вие сте прав – то трябва да бъде прекратено и то веднага. Но приведените изказвания са Ваши и на Ваши подчинени. Докато само преди няколко месеца се твърдеше, че централа няма да се строи, ако няма западен инвеститор, сега се защитава перспективата за строителство на „Белене” с единствен руски държавен инвеститор. Подизпълнителят и съветникът по проекта не променят това важно обстоятелство, макар понякога Вие да внушавате, че това е така.

Предполагайки, че сте подведен и че можете да бъдете подведен от хора с предвзето мнение, тук Ви предлагаме някои обяснения, които отчитат реалното състояние на нещата.

Необходимост

Дотук е очевидно, че впрягайки коня пред каруцата. Вие смятате, че централата „Белене” е необходима, но поръчвате да се изработи електроенергиен баланс на страната.

Защото необходима ли е АЕЦ „Белене” за вътрешното електропотребление, трябваше да се реши отдавна на основата на реалистични прогноза и енергиен баланс на страната за хоризонт от поне до 2025 г., съставени от отговорните за това институции на Република България, а не от външен консултант (комуто дори не е поставена тази задача). Що се отнася до външното търсене, консултантът HSBC не може за отреденото му време да проучи нещо, което към настоящия момент да не е известно.

Прогноза за вътрешното електропотребление

Към началото на настоящата година са налице три прогнози за електропотреблението – на МИЕТ, на НЕК и на БАН.

Институция/година		2015	2020	2025
МИЕТ		37,00 TWh	39,30 TWh	42,15 TWh
НЕК	максимална	39,11 TWh	42,09 TWh	-
	минимална	37,60 TWh	36,62 TWh	-
БАН		37,24 TWh	37,75 TWh	38,10 TWh

Минималната прогноза на НЕК за 2020 г. дори е по-ниска от тази на БАН. Това е така, защото са отчетени усилията за енергоспестяване и поетия ангажимент пред ЕК да се намали енергийната интензивност с 20%.

България изразходва 6,3 пъти повече енергия за производството на единица БВП от средното за ЕС. Намаляването на енергийната интензивност наполовина почти напълно ще осигури онова количество електроенергия, което се предвижда да произвежда „Белене“. Опитът от последните десет години показва, че у нас икономическият растеж не се съпровожда с ръст на енергопотреблението.

Нека приемем за по-сигурно максималната прогноза на НЕК, с условието, че е вероятно да се сбъднат минималната прогноза на НЕК и прогнозата на БАН с риска към 2025 г. да разполагаме с още близо 1000 MW излишни мощности. (НЕК има институционален пресантиман да смята, че страната е богата и ще строи нови мощности, вместо да пести.)

Енергиен баланс

Известни са ни два опита за енергиен баланс до 2020 г. и 2025 г. на НЕК и ИПИ.

В баланса до 2020 г. НЕК допуска обосновано до 1400 MW ВЯЕЦ, 300 MW ФВЕЦ и 95 MW БМЕЦ в съответствие със задължението, което България е поела по Програмата 20/20/20 на ЕС, но „изпуска“ производство на ТЕЦ в „Марица-изток“ от 6,48 TWh.

Трябва да отбележим още, че в баланса не са включени ТЕЦ „Варна“, ТЕЦ „Бобов дол“ и ТЕЦ „Русе“ с производство минимум 5,27 TWh годишно.

Постъпва се така, сякаш България е една от най-богатите страни в Европа и си позволява с лека ръка да отпише напълно работоспособни централи - нещо, което дори „богатите“ европейски страни не правят. Тези централи, обаче, трябва да се рехабилитират и екологизират, но правителството нарочно не работи в тази насока, макар да разполага с лостовете да осигури необходимите инвестиции от собствениците. Един от привилегированите от Вас собственици на такава централа, бе осъден тези дни за укриване на данъци.

В допълнение към тези грешки, Вие на всеослушание допуснахте, че реактори V и VI на „Козлодуй“ не ще имат удължен живот: това може да стане само ако Вашето правителство не предприеме необходимите действия.

Долната таблица, заимствана от алтернативния на НЕК електроенергиен баланс на Института за пазарна икономика (ИПИ), показва как следва да се коригират тези пропуски.

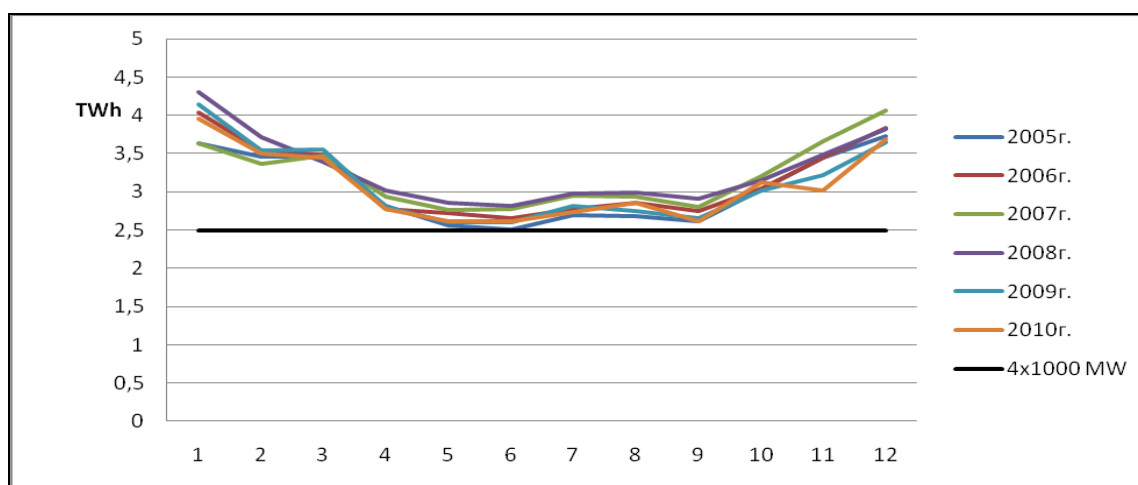
Нека ви обърнем внимание, че последният ред на таблицата показва, че без изграждане на „Белене“, към 2020 г. излишъкът ще бъде 15,3%, а към 2025 – 16%. От

една страна – това е разумен резерв, а от друга – възможност за износ от страна на няколко български фирми.

Електроцентрали / години	НЕК	ИПИ	
	2020 г.	2020 г.	2025 г.
АЕЦ „Козлодуй“	14,22 TWh	15,00 TWh	15,00 TWh
ТЕЦ в „Марица-изток“	12,47 TWh	18,95 TWh	18,95 TWh
Топлофикационни ЕЦ	2,40 TWh	2,78 TWh	2,78 TWh
Заводски ЕЦ	2,60 TWh	1,12 TWh	1,12 TWh
ВЕЦ и ПАВЕЦ	3,52 TWh	3,98 TWh	3,98 TWh
Други ВЕЦ	4,28 TWh	1,38 TWh	2,38 TWh
Потенциал, бруто TWh	39,49 TWh	43,21 TWh	44,21 TWh
Прогноза МАХ, бруто TWh	42,09 TWh	42,09 TWh	42,15 TWh
Баланс МАХ, TWh	-2,60 TWh	+1,12 TWh	-2,06 TWh
Прогноза MIN, TWh	36,62 TWh	36,62 TWh	38,10 TWh
Баланс MIN, TWh	+2,87 TWh	6,59 TWh	6,11 TWh

Ефектът на изтласкването на местните енергоизточници

Много любопитно е какво представлява електроенергийната система на страната с четири блока по 1000 MW – АЕЦ „Козлодуй“ и АЕЦ „Белене“ и малко от останалите.

Горната графика онагледява неефективността на енергетиката при замисления сценарий с присъствие на АЕЦ „Белене“ и отчита сезонната неравномерност на потреблението за последните шест години.

Наличието на единични мощности 1000 MW затруднява и сега, и ще продължи да затруднява, управлението на електроенергийната система.

С черен свят са обозначени предполагаемите четири реактора на двете АЕЦ, така сякаш са били в целогодишна експлоатация в периода 2005 - 2010 г. С другите цветове е представена действителната динамика на потреблението на електроенергия от неатомни централи по месеци за различните години, в TWh. Тъй като потреблението е неизбежно сезонно, онова производство на електричество, което е над средното за даден момент, неизбежно трябва да бъде ограничено. И това е по-ефективно да се

прави не с АЕЦ, а с другите елементи на системата. Иначе казано, съответните централи не трябва да произвеждат.

Макар и на пръв поглед сюрреалистичен, представеният на графиката сценарий с присъствие на „Белене“ в електроенергийната система на страната обяснява много неща.

Те показват защо НЕК „изпуска“ определени мощности от баланса и защо Ви вменяват да говорите, че без АЕЦ „Белене“ не ще бъдат покрити нуждите на страната. Истината е в точно противоположното: заради „Белене“ се спират дейности, които осигуряват необходимата електроенергия. И вие помагате това да се случи.

Къде е мястото на АЕЦ „Белене“ за вътрешното електропотребление? Очевидно е, че тя не е необходима за тази цел до 2025 г., даже и след това.

Външно търсене и пазар

Дори само резултата от разговорите Ви с ръководителите на съседна Сърбия и неуспехът на г-н Първанов да пробута АЕЦ „Белене“ на други страни от Балканите, би трябвало да са достатъчни, за да си съставите ясна представа за регионалния пазар.

Вариантът АЕЦ „Белене“ да се построи единствено за износ на електроенергия е засега утопичен. Някои казват: „Дайте да я построим, а пазар ще намерим. Освен това ще съживим икономиката, ще създадем работни места...“. За да се изнася електроенергията от АЕЦ „Белене“ и за да бъде България „енергиен център“, трябва да се вземат предвид следните три обстоятелства:

- даже през 2025 г. България ще разполага с оперативен резерв от поне 5 TWh, който може изнася;
- когато електроенергията се изнася, в цената трябва да се калкулират всички разходи, включително мито върху горивото, разходи за инфраструктура, поддържащи мощности и разходи и т.н.;
- ИПИ пресметна, че за да се изнася с печалба, цената (виж по-долу) на електроенергията от АЕЦ „Белене“ трябва да бъде най-малко 10 евроцента за киловатчас.

Ще се намерят ли купувачи на тази цена, никой не знае. Митът за печеливш бизнес от АЕЦ „Белене“, който от време на време и Вие огласявате, е, меко казано, много съмнителен.

Реалното положение е следното. В региона се изграждат 8500MW нови мощности. Очевидно е, че дори без да се смятат проектите в ранна фаза и сценариите за ВЕИ и вероятните ефекти от намалената енергийната интензивност, електроенергията на „Белене“ не е нужна на страните от региона.

Добра цена може да бъде намерена на пазара в Италия. Но единствената налична възможности за доставки от България на този пазар е през Гърция и далекопровода под Адриатическо море. Но капацитетът на този далекопровод е 400MW, гръцки посредници и сега реекспортират електроенергия българско производство и увеличаването на капацитета на далекопровода (или изграждането на нови такива по други направления) е съществена пречка за един по-голям износ.

HSBC, ако спазва добрите стандарти (към които се е присъединила доброволно) за оценка на такива проекти, не може да не отчете и едно друго неизбежно развитие на външното търсене, което е очевидно за нас. До 2020 година, България, както и другите

страни членки на ЕС, ще децентрализира и либерализира производството и потреблението на електричество. Потребителите ще подобрят енергийната си ефективност, ще започнат сами да произвеждат електрическа енергия и ще използват масово т.нар. когенерация (впрочем най-ниска в България), умни мрежи и измерители.

Това ще рече, че, ако България спазва правилата на общия пазар на ЕС, няма да има сила, която да наложи на местни и външни потребители електроенергия по цени, които те не са готови да платят. Естествено, АЕЦ „Белене“ ще може да продава електроенергия на цени, които са под равнището на разходите за изграждане, производство, управление и извеждане от експлоатация. Но въпросът е кой ще покрива загубите. Това няма да е инвеститорът, както се вижда от казаното по-долу.

АЕЦ „Козлодуй“ и другите жертви на АЕЦ „Белене“

Тази централа ще доведе до огромен излишък на базови мощности, които при липса на външен пазар, ще доведат до потискане на вътрешния пазар и конкуренция, и ерозия на капиталовата база на българската енергетика.

Първата жертва ще бъдат V и VI блок на „Козлодуй“. Това е така, защото при типичната сега практика за удължаване на живота на атомни реактори в Европа за период от 15-20 години, изграждането на „Белене“ е абсолютно нецелесъобразно, както впрочем е показано и приведените по-горе баланси.

Втората жертва ще бъдат някои блокове в „Марица Изток“, включително Мини „Марица-Изток“. Там в момента работят около 10 000 души. Заедно с доставчиците и обслужващия бизнес и семействата на заетите, става дума за около 90 000 души, чийто доход ще бъде ощетен. Намалението на този доход е един вид „странична жертва“ на решението на АЕЦ „Белене“.

Третата жертва ще са споменатите „пропуснати“ от НЕК мощности на ТЕЦ „Варна“ и ТЕЦ „Бобов дол“ и ТЕЦ „Русе“. Тук на странично заколение ще бъде подложен дохода на около 15 хиляди души. Тези жертви могат да бъдат избегнати, ако тези електроцентрали бъдат рехабилитирани. Цената на това осъвременяване е около 120 милиона евро.

Намаляването на дохода на тези 115 000 души ще отрази зле и на фиска, поради пониски приходи от ДДС и данък доход, и по-високи разходи по социални програми и осигуряване. Този ефект не е отчетен в досегашните експертизи за АЕЦ „Белене“, макар това да се изисква от чл. 45, ал. 2 от закона за безопасното използване на ядрената енергия. Изключение е само оценката на ИПИ, но тя е само за преките фискални ефекти при предполагаеми ценови сценарии за 1kWh и норма на рефинансиране.

Четвърта жертва на „Белене“ са ВЕИ-проектите, енергоспестяването и локалните генерации в топлофикациите, които вие така енергично нападате, без разумни основания.

Тези жертви не са следствие на конкуренцията между „Белене“ и другите съставни части на енергийната система на страната. Те ще са резултат на насаждания, съзнателно или не, но с ваша помощ монопол на „Белене“.

Манипулацията с цените

Колко струва изграждането на АЕЦ „Белене“

„Твърдата цена около 5 милиарда евро“, освен че не е никъде записана в договора с Росатом, отдавна вече е надмината в изчисленията на инвеститора. Доскоро той настояваше на 6,3 милиарда, а от последната седмица стана известно, че допуска оскъпяване до 8-9 милиарда евро. Т.е. става дума за цена на АЕЦ „Белене“, която е два пъти по-голяма от заложената в договора. Според нас е налице съществено изменение на условията по договора. Доколкото може да съдим, то е основание за нова процедура за решение по повод АЕЦ „Белене“, която впрочем не бе в пълно в съответствие със закона от вашите предшественици.

Но това не е всичко. Спомената цена от 6,3 милиарда евро е само за т.нар. „ядрен остров“. Системните връзки по закон са задължение НЕК. Те включват:

- Инфраструктура на площадката,
- Цех за преработка на отпадъците и временно хранилище,
- Изграждане на постоянно хранилище,
- Изграждане на далекопроводи, автоматика, подстанции, диспечинг,
- Заместващи мощности (620 MW на газ),
- Компенсиращи мощности (500MW ВЕЦ),
- Връзки с европейската енергийна система и увеличаване на капацитета на съществуващите преносни мрежи,
- Мерки за сигурност, външна охрана и ефективно справяне с аварии (аварийни планове в България и Румъния) и др. под.

Разходите за изграждане на тези връзки са 4,2 милиарда евро. В тях не са включени инфлацията, въздействията на новите мерки за безопасност след Фукушима, пропуснатите ползи за пожертвания бизнес на другите елементи на системата (в това число АЕЦ „Козлодуй“), предполагаемото и иначе традиционно оскъпяване на такива проекти след началото на строителството и загубите от неефективно управление на процесите и от отклоняването на средства.

Не зависимо какъв ще е разходът на инвеститора за изграждане на „ядрения остров“, разходът на българската страна ще бъде поне 4,2 милиарда лева. За Ваше сведение привеждаме няколко сценария при различни допускания на норма на рефинансиране (понастоящем: 8% за Росатом и 6% за правителството на Република България) и цена на kWh при 50 години проектно-гарантирана експлоатация.

Цената на електричеството на АЕЦ „Белене“ в сравнителна перспектива

Вие си позволете да цитирате цени на електричеството от ВЕИ и ТЕЦ и да ги сравнявате с цените на електричеството от АЕЦ „Козлодуй“, които са всъщност оперативните разходи с малка печалба. (Отделно можем да ви обясним защо цените на АЕЦ „Козлодуй“ са такива.)

Ако допуснем с голяма доза оптимизъм, че оперативните разходи на АЕЦ „Белене“ ще са аналогични на тези на АЕЦ „Козлодуй“, валидните сравнения са следните.

Ако по чудо се запази договорената цена на АЕЦ „Белене“ (4 милиарда евро) и се вземат предвид разходите за изброените системни връзки и условия на работа на новата централа (4,2 милиарда евро или 51%), то цената на kWh, за която сметките излизат „на нула“, е 8 евроцента. Това е малко повече от сегашната цена на електричеството от ВяЕЦ, която Ви е цитирахте в едно скорошно изявление по държавната телевизия.

Ако се повярва на визията на управителя на Росатом, че цената на електричеството от АЕЦ „Белене“ ще е 6 евроцента на kWh, картинката е следната:

- Това ще е цена, равна на сегашната цена на електричеството от „Марица-Изток 1“;
- Загубите ще са малко над 8 милиарда евро.

Ако се приеме, както твърдят народни представители от ГЕРБ и БСП и хора, които се обявяват за съветници на правителството, че централата ще „генерира 100 милиарда евро доход“, има две възможни тълкувания.

- Ако „се генерира“ чиста печалба – цената на kWh час от „Белене“ би трябвало да бъде около 30 евроцента, т.е. около 33% над цената на електричество от фотоволтаични централи;
- Ако се има предвид просто доход, цената на Беленското електричество би трябвало да бъде 10 евроцента или половина от цената на електричество от фотоволтаични централи.

Когато говорите за тези неща, ви е казват на избирателите следното:

1. Цената от ВяЕЦ и ФВЕЦ не е пазарна, а субсидирана и е наложена от практиката за субсидиране на такава енергия в ЕС;
2. Тя ще намалява, докато цената от АЕЦ ще се увеличава;
3. Цената от ВяЕЦ и ФВЕЦ в сметката на крайния потребител е 4 лева на всеки 110 лева, но едва ли някога ще достигне повече от 10 лева;
4. Цената на сега най-скъпата ТЕЦ „Марица Изток“ е равна на предполагаемата най-ниска цена на kWh от „Белене“, при която обаче АЕЦ „Белене“ ще работи на загуба;
5. Цената на електроенергията от ТЕЦ „Марица Изток“ 1 и 3 е такава, защото това са инвестиции след повече от 30 години липса каквито и да било инвестиции в тези електроцентрали, защото те съответстват на изискванията за опазване на въздуха и околната среда на ЕС и защото осигуряват заложените в договорите услуги и разполагаемост (т.е. при увеличаване на обемите на производство, цената би трябвало да намалява);
6. При осъвременените ТЕЦ „Бобов дол“, ТЕЦ „Русе“ и ТЕЦ „Варна“ цената би била сравнима с тази на ТЕЦ в „Марица Изток“, т.е. равна на предполагаемата най-ниската цена на kWh от „Белене“;
7. И при ТЕЦ, както и при ВЕИ, относителната цена на kWh ще пада, докато от АЕЦ ще се увеличава.

Повече подробности по ценовите сценарии за АЕЦ „Белене“ може да намерите в доклада на ИПИ, за който ни е известно, че Ви е бил предоставен.

Освен това, ако в проекта „Белене” от 10 евро разходи по изграждането само 2-3 евро ще останат в България, веригата на местна добавена стойност в ТЕЦ, ВЕЦ и ТЕЦ в „Марица Изток” и особено при ВЕИ е над 50%, а след откупуването на първоначалната инвестиция – 80%. При АЕЦ „Белене” близо 70% от цената, която българския потребител ще плаща, ще бъде изнасяна от България. Затова дори при сегашните относително високите цени на тези мощности крайният ефект върху доходите е по-висок отколкото би бил при изграждане на „Белене”. (Впрочем, според изискванията на българското законодателство тези сметки трябва да бъдат направени.)

Но не това е най-важното. Много е важно също какво става с НЕК, с отработеното ядрено гориво и с отношенията на България с другите страни от ЕС, за което Ви информираме по-долу.

Росатом и съдбата на АЕЦ „Козлодуй”

Затварянето на блокове V и VI в АЕЦ „Козлодуй” не зависи от волята на руските производители на оборудване, а от българската ДАЯР и самото предприятие. По тези въпроси до преди седмица се бездействаше.

Това бездействие бе и е само в интерес на АЕЦ „Белене”, т.е. на инвеститора и подизпълнителя (чийто бизнес в Германия се разследва за корупция от десетина дни, в Швейцария е поставен под въпрос).

Вие твърдите обратното - че съдбата на тези блокове зависи от руските доставчици, че те ще се обидят от липса на сътрудничество от ваша страна по въпроса за АЕЗ „Белене” и ще блокират удължаването на живота на блокове V и VI на АЕЦ „Козлодуй”. В тази връзка искаме да Ви обърнем внимание на следното:

- Ако има такова изнудване, то е, меко казано, в разрез с нормалната практика;
- Ако вие просто подозирате, че има такова изнудване при 71-процентна зависимост (по сметки на БАН) на българската икономика от руски доставчици на суровини, услуги и материали, няма никакви основания да се надявате, че тази практика ще отпадне при 85-90-процентна зависимост (каквато тя ще е след изграждането на АЕЦ „Белене”).
- Само безпринципен натиск на правителството върху ДАЯР може да изфабрикува такъв доклад, който да не удължи живота на АЕЦ „Козлодуй”.

„Какво му плащаш”: НЕК след „Белене”

Вие си позволихте да оставите процеса на преговори за „Белене” в ръцете на НЕК. Това е крайно недалновидно решение. Понеже положението не е окончателно изпуснато от контрол, ще Ви обърнем внимание на следното.

- Доскоро се смяташе се, че НЕК не може да бъде страна по договора, поради отрицателното съотношение на активи към задължения на НЕК. При новото положение е налице опасност за цялостното развитие на българската енергетика и появата на системен риск от най-висок порядък.
- Дяловото участие на българската страна при заявената позиция, че "няма да инвестираме повече", остава на равнището на признатите инвестиции и разходи до този момент по проекта, т.е. на малко повече от 700 милиона евро. Ако се запази от 51% в бъдещата компания, общия размер на дяловия капитал не може

да бъде повече от 1,5 милиарда евро, като всичко други разходи и инвестиции се съотнесат към дълга, основно във вид на заемни средства от руската страна. Това ще принуждава българската страна да се съгласява с "допълнителни непредвидени разходи".

- В края на проекта е много вероятно НЕК да се окаже „приватизиран“ от руска държавна компания, понеже сумата на дълга ще надвишава нетната стойност на текущите активи. Дори без държавни гаранции, НЕК, като страна по договора, ще отговаря с всички свои активи по дълга си към Росатом или ще бъде принудена да поеме някаква форма на ангажимент за изкупуване на електрическата енергия. Вие може би знаете, че НЕК в момента е с изкуствена печалба - неизвършени инвестиции, изнудени дивиденди от ЕРП (около 80 милиона и де факто неразчетени сметки с подизпълнители, необслужени кредити и пр.); тепърва предстои връщане на заем към Банк Париба.
- В тази ситуация НЕК е в постоянна ликвидна криза, което обяснява постоянния натиск и прехвърлянето на вината към ЕРП и тоталното занемаряване на инвестиционна програмата по критичната рехабилитация на преносната мрежа.
- Ангажирането на НЕК с АЕЦ „Белене“ де факто ще намали капацитета на НЕК да поддържа критични важни за енергийната система инвестиции. След отделянето на ЕСО, активите на НЕК (сега към 4 милиарда евро счетоводна стойност) ще паднат още повече и на практика Росатом, посредством легитимна конверсия на дълг в собственост, ще се окаже 100% собственик стратегически активи в енергийната система на страна, която управлявате.

Обстоятелства, за които не се говори

Ето един кратък списък въпроси, за които е необходимо политическо говорене и които в крайна сметка оказват влияние върху цената и другите фактори за вземане на окончателно решение.

Отработеното ядрено гориво

Рано или късно, отработено ядрено гориво ще трябва да се складира в България. Геологичната структура на територията категорично не позволява надеждно съхранение на такива отпадъци. Абстрактна възможност за това има в някои пещери или в затворени мини.

В проучванията на общественото мнение потенциалният инвеститор, а преди това и министерството на икономиката и енергетиката, нарочно инструктираха социолозите да не задават въпрос за съдбата на ядреното гориво. Президентът, известен Ви като явен поддръжник на „Белене“, също съзнателно избягва този въпрос.

Вие си спомняте одисеята с боклука на София. Опитайте се да си представите как би трябвало да се пробута на избирателите перспективата в Леденика, Магурата или някъде другаде да се складира отработено ядрено гориво во веки веков.

Ако упражнението „Белене“ завърши с построяването на тази централа, Росатом ще има своя централа на територията на ЕС, вероятно ще придобие и цялата енергийна система на Република България, а българските граждани ще платят за това, като за награда ще им останат отработеното гориво и рисковете от аварии.

Геополитически ефекти

Не е трудно да се предвиди, че „Белене“ скара България не само с Румъния, Гърция, Австрия и други държави от ЕС, но и с Германия, която никога не е гледала с добро око на този проект и доверието на която е пред изчерпване.

Този проект ще бъде източник на постоянно нарастващо политическо напрежение, като причината за това е, че той е свързан с руските геополитически интереси и на практика предава българските, и че полза от него ще имат само неговите реализатори: руските компании и техните подизпълнители и консултантите.

Ефектът „Фукушима“

Със сигурност в стандартите ще се включат не само повишени изисквания към технологиите, експлоатацията, системите за сигурност на ядрените площадки, но и нови изисквания към националните системи за сигурност, както преки (гасене и потушаване на пожари, борба с активни фази на ядрени кризи и други подобни), но и ключови социални системи - здравеопазване, снабдяване с жизнено важни продукти, услуги и средства за живот, борба с радиационни замърсявания, релокация на хора и производства, транспорт и логистика и т.н.

АЕЦ „Белене“ няма как да отговори на тези нови стандарти не само за България, но и за Румъния - т.е. проектът не може да мине без системи за сигурност и в Румъния, и в останалите страни, които попадат в зоната на безопасността.

Няколко чисто политически въпроса

Може би не е лошо, преди решението за „Белене“ да бъде взето, да се отговори и на някои чисто политически въпроси.

- Коя цивилизована държава, след трагедията в Япония, ще изгради нова АЕЦ за производство на електроенергия изключително за износ, при отсъствие на пазарни проучвания и неясна собственост.
- Кое отговорно правителство би натоварило обществото с допълнителни разходи за изграждане на централата и прилежащата ѝ инфраструктура (подстанции, електропроводи, преконфигуриране на мрежата 400 kV, междусистемни връзки, резервиращи и поддържащи мощности и т.н.), за което са необходими допълнително над 4 милиарда евро. И в името на какво?
- Кое правителство на страна член на Европейския съюз би загърбило приоритетите на Европейската енергийна стратегия – диверсификация, намаляване на енергийния интензитет, енергийна ефективност и би реализирало проект, които в средносрочен и дългосрочен план „изкуствено“ ще повиши най –малко два пъти цената на електроенергията, ще намали конкурентоспособността на българската икономика и ще утежни на бюджета на всяко домакинство?
- Коя отговорна институция би лишило икономиката на страната от възможността да реализира оперативните си излишъци от над 5,0 TWh/2020 г., за да направи подарък на инвеститори от Русия.
- Кое отговорно правителство и институции биха се занимавали непрекъснато с чужд за страната проблем, какъвто е АЕЦ „Белене“, вместо да се съсредоточат върху

проблемите на обществото – висока енергийна интензивност, незадоволително усвояване на ВЕИ, незадоволително управление на електроенергетиката, висока степен на корупция в сектора, отсъствие на перспектива за реален пазар и силно монополно влияние по веригата производство – пренос – разпределение на електроенергията.

- Кое правителство на страна пълноправен член на ЕС и НАТО ще допусне „скандала с анекс N12, към договора с Росатом“ и ще го окачестви, като лоша комуникация и недоразумение между членове на правителството. Тогава под диктовката на руската страна беше подписан въпросния документ в очевидно противоречие на интересите на българската страна, както се вижда от изложеното до тук. Вместо сериозно разследване на пробива на националната ни сигурност обществото получи мъгляви обяснения и PR акции, които престижният Frankfurter Allgemeine Zeitung определи като „Атом за народа“.